

دیوان اشعار ناصرالدین شاه



ناصرالدین شاه قاجار



انتشارات صباي الوند

تهران ۱۴۰۳

سرشناسه	: ناصرالدین قاجار، شاه ایران، ۱۲۴۷ - ۱۳۱۳ق، دیوان
عنوان و نام پدیدآور	: دیوان اشعار ناصرالدین شاه/ناصرالدین شاه قاجار؛ ویراستار مهناز سیدجواد جواهری.
مشخصات نشر	: تهران: صبای الوند، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری	: ۱۱۲ ص، مصور؛ ۵/۲۱×۵/۱۴ س.م.
شابک	: 978-622-4882-13-4
وضعیت فهرست نویسی	: فیفا
موضوع	: شعر فارسی - قرن ۱۳ق، ایران - تاریخ - قاجاریان، ۱۱۹۳-۱۲۵۰ق. - شعر
رده بندی کنگره	: PIR۷۴۴۹
رده بندی دیویی	: ۵/۸۶۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۹۹۵۲۳۲۹



انتشارات صبای الوند

- نام کتاب : دیوان اشعار ناصرالدین شاه
- ناشر : صبای الوند
- نویسنده : ناصرالدین شاه قاجار
- ویراستار : مهناز سیدجواد جواهری
- مدیر فنی : رامین موسایی
- صفحه‌آرا : پروانه نصرالهی
- چاپ اول : ۱۴۰۳
- شمارگان : ۲۰۰ نسخه
- چاپ : پیشگامان
- بها : ۱۱۰ هزار تومان
- شابک : ISBN:978-622-4882-13-4 ۹۷۸-۶۲۲-۴۸۸۲-۱۳-۴

همه حقوق چاپ و نشر این اثر برای نشر صبای الوند محفوظ است.
تکثیر، انتشار و بازنویسی این اثر یا قسمتی از آن به هر روش بدون
مجوز کتبی از ناشر ممنوع بوده و پیگرد قانونی دارد.
نشر صبای الوند: تهران، شریعتی، خیابان سمیه، کوچه طباطبایی مقدم
بن بست بهار پلاک ۶ - تلفن ۷۷۶۵۴۵۲۱

پست الکترونیکی:

Sabayealvand@yahoo.com

Sababook1400@gmail.com

فهرست مطالب

مقدمه.....	۹
حکومت خون و خشونت.....	۹
برهه‌ای نامبارک و زند.....	۱۰
احیاء و شکوفایی شعر را ادب.....	۱۱
فتحعلی شاه، شاعر و شاعرپرور.....	۱۳
ناصرالدین شاه، شاگردی از مکتب جنبش ادبی قاجار.....	۱۷
جذابیت و شیوایی.....	۱۸
مهارت و تسلط در شعر و ادب.....	۲۲
در غزل.....	۲۲
در مثنوی عرفانی.....	۲۴
واژه‌ها و استعارات.....	۲۵
شاعرنواز و صله‌پرداز.....	۲۹
تضاد سلطنت و شاعریت.....	۳۱
غرض از جمع‌آوری این مجموعه.....	۳۶
واقعیتی غیرقابل انکار.....	۳۷
زاویه دید ما نسبت به ناصرالدین شاه.....	۴۱
جذابیت و دلربایی بزم امام حسین (ع).....	۴۲
ارادت شاهان قاجار به ائمه (ع).....	۴۴
محبت ناصرالدین شاه به امام حسین (ع).....	۴۵

- ۴۸..... زیارت‌ها و سیاحت‌ها
 ۴۹..... هشت سفرنامه
 ۵۵..... زیارت حضرت امیر المؤمنین (ع)
 ۵۶..... ادب و احترام نسبت به ائمه (ع)
 ۵۸..... مرثی می‌لاد حیدر
 ۵۹..... امام حسین (ع) گوهر صدف
 ۶۰..... امام حسین (ع) یک‌ه‌تاز راه عشق
 ۶۲..... نام علی اکبر (ع) دل‌ریاتر از هر نام
 ۶۳..... علی اصغر غنچه پیکان
 ۶۴..... قاصد بلالی شورانگیز
 ۶۶..... افتخاری، امام حسین (ع) و جبریل
 ۶۷..... علی اکبر به دری میدان
 ۶۸..... حقیقت علی (ع)
 ۶۸..... گنج محبت
 ۶۸..... عشق حسین (ع)
 ۶۸..... دعوت دوست
 ۶۹..... گهر یکتا
 ۶۹..... خراسان خورشید جهان
 ۶۹..... آب حیات
 ۷۰..... جلال کبریا
 ۷۱..... غزلیات
 ۷۱..... در عقب محمل یار
 ۷۲..... چشم جادویی
 ۷۲..... زیباتر از پری
 ۷۳..... سودی از بازار عشق
 ۷۳..... خم گیسوی تو
 ۷۴..... گل نسرین در بهاران

۷۴.....	طره طرار.....
۷۵.....	توتیای مزه.....
۷۶.....	آتش شرار عشق.....
۷۶.....	لعبت فرخار.....
۷۷.....	ساغری از دست نگار.....
۷۸.....	زناری از سر زلف یار.....
۷۹.....	قدح ساقی گلرخ.....
۷۹.....	حوری صفتان ، باغ.....
۸۰.....	وصال جانان.....
۸۰.....	ساقی مستان و شب عیش.....
۸۱.....	بندگی حضرت.....
۸۲.....	بستان عشق.....
۸۲.....	باغ فردوس.....
۸۳.....	مرغ افسرده و بی دانه.....
۸۴.....	حسن رخسار.....
۸۵.....	تیر کرشمه در کمین.....
۸۵.....	ساغری در کف مستانه یار.....
۸۶.....	پرده دری گل اندام.....
۸۷.....	جرعه ای از آب حیات.....
۸۷.....	موی مشک بوی.....
۸۸.....	زلف عنبرین.....
۸۸.....	زیباتر از قمر.....
۸۹.....	تفاوت ماه و دلبر.....
۹۰.....	چشم آهوی تو.....
۹۰.....	وحشت از سایه خود.....
۹۰.....	عشق مهرویان.....
۹۱.....	نسیمی از زلف سیاه.....

- ۹۱..... زلف پریشان یار
 ۹۱..... سرو قد لاله عذار
 ۹۲..... مهلتی در شب وصل
 ۹۲..... بی تو چون شب یلدا
 ۹۳..... بیداری سحر
 ۹۳..... تیر مژگان
 ۹۳..... مرد سیف و قلم
 ۹۴..... عاشق و معشوق یکدل
 ۹۴..... من و پروانه
 ۹۴..... انشای بان
 ۹۵..... قطعات
 ۹۵..... در آن ده هج یار
 ۹۷..... در هجو حکیم الم مالک
 ۹۸..... ای ناصرالدین به خه، آن
 ۹۹..... رباعیات
 ۱۰۳..... مخمس
 ۱۰۳..... کجایند پادشاهان
 ۱۰۷..... متفرقات
 ۱۰۸..... تکه های ادبی - تاریخی

مقدمه

حکومت خون و خشونت

در جمادی الثانی سال ۱۱۰ هجری قمری، پس از گذشت ۱۷ سال تاخت و تاز و جنگ های خانمان برانداز خواجه مستبد و خون آشامی بر تخت سلطنت ایران جلوس کرد، که بعد از او شش تن دیگر از خاندانش به پادشاهی و حکومت ایران دست یافتند این خواجه چنگیزمنش و خفتان گستر، آغا محمدخان قاجار بود.

خان قجر شالوده و اساس حکومتش بر خون و خشونت بنا نهاد، و با غارت و ستم و ارباب و قتل به پیش برد. طبیعی است که در چنین وحشتخانه مرگ آفرین و دهشتناکی، رسم قاعده و قانونی حکمفرما نیست. قانونش بی قانونی است. در لوح حکومتشان، يك خط و يك زبان برنگ خون حك شده است: زبان زور، زبانه شمشیر، دندان زنجیر.

محمد خان قاجار در شیوه حکومت و رسم مملکت داری از خط خونرنگ چنگیز و نرون و تیمور و فرعون پیروی می کرد

خودرأی و زورگو و گردنکش.

این احیاگر یاسای موغلی، حتی برای واقعیت بخشیدن و عینیت دادن به این خوی ددمنشی، و جهت ارعاب مدعیان و دشمنان، و اعلام این سیاست که مرام و شیوه‌ام آئین چنگیزی و خشونت تیموری است، عکس چنگیز و تیمور را در کاخ فرمانروایی‌اش نصب کرده بود. محمد هاشم آصف در کتاب تاریخش بنام (رستم التواریخ) در این مورد می‌نویسد:

آر، والا جاه (محمد خان قاجار) از خواندن تواریخ و قصص، چنگیز خان و امیر تیمور گورکانی را پسندیده و انتخاب نموده، و خود برسم و آئین و قواعد و قوانین این دو سلطان رفتار می‌نمود، و فرموده به صورت چنگیز خان را در مجلس پادشاهی بالای سرش و صورت امیر تیمور گورکانی را در پیش رویش نصب نموده بودند.

برهه‌ای نامبارک و راکد

بعد از مردن کریم خان زند، لشکرکشی و طغیان آغا محمد خان شروع شد. در طی ۱۹ سال^۲ که این جرثومه خبثت و خیانت و

۱. رستم التواریخ - ص ۴۵۶ تألیف: محمد هاشم آصف (رستم الحکماء) به اهتمام محمد مشیری - چاپ انتشارات امیرکبیر.

۲. کریم خان زند در ۱۳ صفر ۱۱۹۳ وفات کرد. آغا محمد خان قاجار بلافاصله بعد از درگذشت خان زند، جهت استیلاء بر خاک ایران و تأسیس حکومت، شروع به مبارزه و فعالیت کرد. ۱۷ سال جنگید، عاقبت در نوروز سال ۱۲۱۰ در تهران تاجگذاری کرد. بعد از دو سال در ۲۱ ذیحجه ۱۲۱۲ در کنار قلعه شوشی کشته شد. در نتیجه از آغاز فعالیتش تا پایان عمرش جمعا ۱۹ سال در تکاپو و جنگ و گریز بود.